

Jean Laffitte: ÉLETRE HALÁLRA

Jean Laffitte könyve a francia kommunisták sorsán keresztül eleveníti meg a Hitler-fasizmus borzalmaikat. 1940-től, a francia Kommunista Párt föld alá kényszerítésének időpontjától kezdve mondja el élményeit és végigvezeti az olvasót a romainvillei várbörtön, a mauthauseni és az ebensei haláltáborok rémségein.

Laffitte könyvből kidomborodik az a fontos szerep, melyet a kommunisták a nemzeti ellenállás megszervezésében töltek be. Rámutat, hogy a Párt az egész népért, a dolgozó milliókért vette fel a harcot. A szerző maga is kijárta az internálótáborok iszonyatos „iskoláját”; a táborokban is a kommunisták összefogását tartotta első feladatának és számos más öntudatos francia kommunistát mutat be, akik ugyanezt a munkát végezték és a rendelkezésre álló nyomorúságos eszközökkel igyekeztek segíteni honfitársaikon.

Laffitte felhasználja az alkalmat, hogy a deportáltak szenvedései mögött megmutassa a távolabbi politikai összefüggéseket. Így rávilágít arra is, hogy a francia foglyokat eleinte azért fogadják ellenszenvvel idegen nemzetiségű fogolytársaik, mert — elhamarkodott ítélettel — azonosítják őket Franciaország áruló, fasiszta vezetőivel. Laffitte rávilágít arra is, hogy a nyugati

szövetségesek azért haladtak olyan lassan kelet felé, mert azt akarták: a németek minél nagyobb veszteségeket okozzanak a Szovjetunióknak. A fasizmus szívósságát nem kicsinyli le: égetően aktuálisak azok a fejezetek, melyek a „keretlegényeket” mutatják be; ezek a hőhérokról beszélnek, hogy eljön az idő, amikor az amerikaiakkal együtt harcolnak majd a Szovjetunió ellen.

Mindezek a rémségek azonban megtalálják a könyvben ellenképüket is. A kiváló francia író pillanatig sem téveszti szem elől, hogy a német nép nem azonosítható a fasizmus vezető gonosztevőivel és hőhérlegényeivel. Ezt a gondolatot tudatosítja harcoss társaiban is. Laffitte nem akarja az emberbe vetett hitet megingatni, sőt: ezt a szörnyű hátteret arra használja fel, hogy nagyszerű kommunistá portrékat emeljen ki belőle, akik nemcsak a testi és lelki ellenállás felemelő egyéni példái, hanem ők tartják a lelket társaikban is.

Általános terjesztésen kívül elsősorban honvédség, szab. harcosok, pártfunkcionáriusok, üzemi dolgozók, DISZ idősebb korosztályai részére ajánljuk.

Laffitte Jean: Életre-halálra. Regény. Ford. Kassai György. Szépirodalmi Könyvtárhoz. 264 l. 11.50 16.—

Jules Valles: A LÁZADÓ

Franciaországban számos írás jelent meg az 1871-es Kommunőről, de ezek közül messze kiemelkedik írói erényeivel Valles könyve. Magyarországon ez a fontos mű nem jelenhetett meg a felszabadulás előtt, s most, a Kommun 80-ik évfordulóján kipótóljuk ezt a mulasztást.

Az író résztvevett ugyan a világ első proletárforradalmában, még hozzá szívvel-lélekkel a munkások oldalán, de egyéni magatartása sok tekintetben példája lehet a Kommun stratégiai tévedéseinek. Valles az utolsó pillanatig harcol a barrikádokon, s ezzel bizonyítja, hogy elvileg tévedhetett ugyan, de gyakorlatban végsőkig kitartott a munkásság oldalán.

Felismeri, hogy a porosz-francia háború csak aljas manőver, amellyel a

néptömegek elégedetlenségét akarják levezetni és figyelmüket elterelni a belső bajokról. Látja a burzsoázia sanda mesterkedését és utálattal mutat rá, hogyan igyekszik a polgárság a sedani vereség után a párizsi proletariátus elégedetlenségét megnyergelve kitúrni a hatalmából azokat, akiknek hatalmát köszönheti. Ha megfogalmazása nem is elég világos, mégis egész modern szemlélettel mutat rá, milyen fontos szerepe van a munkásosztály szabadságharcában a kizsákmányolásnak és a munkanélküliségnek.

Nagy segítséget jelent a könyv problémáinak helyes megvilágításához Marcel Cachin kitűnő előszava s a tartalmi megértés szempontjából igen hasznosak a legújabb francia kiadás jegyzetei.